

Akkerranden: de lusten en de lasten

Joanneke Spruijt

Er is steeds meer belangstelling bij agrarische ondernemers voor het inpassen van agrarisch natuurbeheer op hun bedrijf. Toch zijn er ook nog vragen bij bijvoorbeeld de aanleg van akkerranden. Hoeveel tijd kost dit en met welke kosten gaat dit gepaard? Voor twee regelingen worden hier de kosten en baten vergeleken aan de hand van een voorbeeld.

Wat exact de kosten en de baten zijn van de aanleg en beheer van akkerranden zal van bedrijf tot bedrijf verschillen. Allereerst is men afhankelijk van de mogelijkheid en hoogte van vergoeding. Daarnaast is het bouwplansaldo, de beschikbaarheid van eigen werktuigen voor beheer en de mate waarin er sprake is van teeltvrije zones van invloed op het resultaat. Hieronder is als indicatie een voorbeeld uitgewerkt voor een akkerbouwbedrijf op klei met consumptieaardappelen, suikerbieten, zaaiuien en wintertarwe.

Voorbeeldberekening:

De berekening gaat uit van 1 ha akkerranden die tussen sloot en gewas zijn aangelegd bij een akkerbouwbedrijf op klei. Kosten en baten zijn uitgedrukt in euro's per hectare akkerrand.

	Actief randenbeheer	SAN-faunarand
Vergoeding	€ 1.429	€ 1.292
Saldoverlies	- € 1.072	- € 1.268
Toegerekende kosten	- € 40	- € 40
Totale kosten/baten	€ 317	- € 16
Totale kosten/baten bij beheer door loonwerker	-€ 163	-€ 116
Arbeid:		
Aanleg: zaaien	2,5 uur	2,5 uur
Beheer: maaien	4 uur	2 uur
harken	4 uur	-
afvoeren	3 uur	-
Totaal arbeid	13,5 uur	4,5 uur

Actief randenbeheer

In Brabant doen agrariërs mee aan het project 'Actief Randenbeheer'. Bufferstroken langs sloten en watergangen worden daarbij vrijgehouden van meststoffen en gewasbeschermingsmiddelen om het water schoon te houden. Aanleg van een 3,5 meter brede bufferstrook gras langs de sloten levert de deelnemers 50 cent per strekkende meter op. Het saldo van de bufferstroken is voor dit voorbeeldbedrijf op klei €317 hoger dan bij betaalde randen met teeltvrije zones. Het zaaien en twee maal maaien, harken en afvoeren kost 13,5 uur eigen arbeid per ha. In vergelijking met ruim 20 uur/ha gemiddelde benodigde arbeid in de gewassen is dit niet veel. Als het beheer in loonwerk moet worden uitgevoerd wordt het plaatje financieel onaantrekkelijker. In deze voorbeeldberekening zijn de kosten dan €123 hoger dan de baten. In de vervolgjaren hoeft er niet meer gezaaid te worden en hoeft er door verschraling minder gemaaid te worden. Dit betekent dat de kosten/baten verhouding op den duur gunstiger wordt.

Faunarand

De beheersbijdrage voor een faunarand die in 2004 (SAN 3230) is aangevraagd bedraagt €1.292 per ha. Dit is minder dan de Brabantse subsidie voor bufferstroken. Het saldoverlies is bovendien hoger doordat de stroken 6 meter breed zijn en het aandeel teeltvrije zones daarin dus kleiner is. De faunarand mag begroeid zijn met gras, kruiden en granen en mag slechts 1 keer gedeeltelijk gemaaid worden. In het voorbeeld is evenals bij de bufferrand een grasrand aangelegd. Saldoverlies plus toegerekende kosten zijn in dit geval net wat hoger dan de baten, maar het zaaien en maaien vragen slechts ongeveer 4,5 uur arbeid per ha.

Bloemen en kruiden

In plaats van gras kunnen er ook bloemen en kruiden ingezaaid worden. De toegerekende kosten voor een éénjarig bloemen/kruiden mengsel bedragen ca. €58 per ha. Een meerjarig mengsel kost ongeveer €110 per ha. In de vervolgjaren hoeft dan niet meer gezaaid te worden, zodat het in de loop der jaren economisch aantrekkelijker wordt. Nadelen van bloemenranden zijn dat men er niet op kan draaien en keren.

Andere voordelen

Akkerranden hebben voordelen die niet gemakkelijk in geld zijn uit te drukken. Emissies naar het milieu worden verminderd doordat de randen niet bespoten of bemest mogen worden (wat de doelstelling van bufferstroken is.) Een specifiek voordeel van grasranden is het kunnen draaien en keren over de grasranden. Ook veldinspectie is makkelijker uit te voeren. Akkerranden bieden ecologische verbindingen en beschutting aan fauna. Bloemenranden bevorderen natuurschoon en daarmee de aantrekkelijkheid van het landschap. Vaak geeft dit de agrarische ondernemer zelf veel voldoening en hij ontvangt waardering uit de samenleving. Voor bedrijven met neventakken als zorg en toerisme zijn aantrekkelijke akkerranden een visitekaartje. En tenslotte kunnen de randen natuurlijke vijanden van plagen stimuleren.

Akkerranden op uw bedrijf?

Bij bedrijven met hoge bouwplansaldo's zijn de diverse vergoedingen minder gauw voldoende om stroken uit productie te nemen. Voor bedrijven die veel te maken hebben met teeltvrije zones is het weer aantrekkelijker. Als men het onderhoud van de randen met eigen werktuigen kan uitvoeren zijn de kosten laag. Verder zal het per bedrijf verschillen of de niet-financiële voordelen interessant zijn.

Biodiversiteit in de praktijk

Binnen het project 'Biodiversiteit in de Praktijk' (een project van LNV-programma 433) worden praktische instrumenten ontwikkeld om agrarische ondernemers te ondersteunen bij het invoeren van biodiversiteit op hun bedrijf. In het onderzoeksproject wordt door PPO samengewerkt met ASG, CLM, LBI en LEI. Eén van de doelstellingen is ondernemers beter inzicht te geven in de werkelijke kosten en baten van biodiversiteitsmaatregelen.